

የወተት ጎብረት ሥራ ማህበራት

የዘርፍ አጭር መግለጫ፡ ከጎብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር 985/2016 የተወሰደ ሕጋዊ ማጠቃለያ

1. የዘርፉ አጠቃላይ ዕይታ

ማጠቃለያ፡ የወተት ምርት ማሰባሰብና ግብይትን የሚያከናውኑ ማህበራት፡፡

የወተት እና ወተት ተዋጽኦ የጎብረት ሥራ ማህበራት ለአካባቢው አርሶ አደሮች እና እንስሳት እርቢያዎች አስተማማኝ የምርት ገበያ በመፍጠር ረገድ ከፍተኛ ሚና ይጫወታሉ፡፡ እነዚህ ማህበራት ከአባላቶቻቸው የሚሰበሰቡ ጥሬ ወተት በዘመናዊ መንገድ በማቀዝቀዝ፣ በማቀናበር እና ጥራቱን ጠብቆ ለአካባቢው ህብረተሰብ እና ለትልልቅ ከተሞች ገበያ ያቀርባሉ፡፡ በተጨማሪም ለአባላቶቻቸው የተቀናጀ የእንስሳት መኖ፣ የላሞች ዝርያ ማሻሻያ አገልግሎት (የሰው ሰራሽ ብቃቶች)፣ የእንስሳት ሕክምና እና ስልጠናዎችን በማመቻቸት የወተት ምርትና ምርታማነት እንዲያድግ ያደርጋሉ፡፡ ማህበራቱ አርሶ አደሩ ከወተት የሚያገኘውን ገቢ በማሳደግ የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ እና የወተት ተዋጽኦዎችን (እንደ እርጎ፣ ቅቤ እና አይብ ያሉ) በጥራት ለማቅረብ እየሰሩ ይገኛሉ፡፡

ስለ ምንጩ ሰነድ አስፈላጊ ማስታወሻ፡ አዋጅ ቁጥር 985/2016 ስለ ወተት፣ ስለ ወተት ተዋጽኦ፣ ስለ እንስሳት እርቢያ ወይም ስለ እንስሳት ሕክምና በየትኛውም ቦታ አይጠቅስም፡፡ ይህ ለሁሉም ጎብረት ሥራ ማህበራት የሚሠራ አጠቃላይ ሕግ ነው፡፡ ስለሆነም ከክፍል 3 እስከ 5 ያለው ይዘት የወተት ማህበር የሚሠራበት አጠቃላይ ሕጋዊ ማዕቀፍ ነው፡፡ ከወተት ጋር የተያያዙ ተግባራት (ወተት መሰብሰብ፣ ማቀዝቀዝ፣ ማቀናበር፣ የእንስሳት መኖ አቅርቦት፣ የዝርያ ማሻሻያና የእንስሳት ሕክምና) በሕጉ አልተወሰኑም፤ በአንቀጽ 12(1)(ለ) እና 21(2)(ሰ) መሠረት በማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ይወሰናሉ፡፡ ከእንስሳት ጋር የተያያዙ ብቸኛው ጥቅስ "ለሰብል፣ ለእንስሳት ወይም ለሌሎች ምርቶች" የሚሰጠው እነስተኛ የመድን ዋስትና ድንጋጌ ነው (አንቀጽ 21(8)(ለ))፡፡

2. ስለ ምንጩ ሰነድ

ዝርዝር	መግለጫ
ርዕስ	ስለ ጎብረት ሥራ ማህበራት የወጣ አዋጅ
ቁጥር	አዋጅ ቁጥር 985/2016
የታተመበት	ፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ፣ 23ኛ ዓመት ቁጥር 7፣ አዲስ አበባ፣ ታህሳስ 14 ቀን 2009 ዓ.ም. (በእንግሊዝኛው ቅጂ 23 December 2016)፤ ገጽ 9436–9484
የፈረመው	ዶ/ር መላቱ ተሾመ፣ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት
የሚሸረው	አዋጅ ቁጥር 147/1998 (በአዋጅ ቁጥር 402/2004 እንደ ተሻሻለ) — አንቀጽ 74
ተፈጻሚነት	በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ — አንቀጽ 77
መዋቅር	10 ክፍሎች፣ 77 አንቀጾች፡፡ ጠቅላላ፤ ስለ ጎብረት ሥራ ማህበራት አመሠራረትና ምዝገባ፤ የአባላት መብትና ግዴታ፤ አመራር አካላትና ተቀጣሪ ሠራተኞች፤ ልዩ መብቶች፤ ንብረትና ንጉዳት፤ ሌሎችና ኢንሰፔክሽን፤ መፍረስና ሒሳብ ማጣራት፤ የክርክር አወሳሰን፤ ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

3. ለወተት ማህበር ተገቢነት ያላቸው ድንጋጌዎች

3.1 ትርጉም፣ ዓላማዎችና መርሆዎች

አንቀጽ	ማጠቃለያ
2(1)	የኅብረት ሥራ ማኅበር ማለት በፈቃደኝነት የተሰበሰቡ ሰዎች የጋራ ኢኮኖሚያዊ፣ ማኅበራዊና ባህላዊ ፍላጎቶቻቸውን ለማሟላት፣ በተናጠል ሊፈቱ የማይችሉትን ችግር በጋራ ባለቤትነት በሚያስተዳድሩትና በሚሠሩት ድርጅት ለማካሄድ ለመፍታት የሚያቋቁሙት፣ ሕጋዊ ሰውነት ያለውና በዴሞክራሲያዊ መንገድ የሚቆጣጠሩት ራሱን የቻለ ማኅበር ነው።
4	ዓላማዎች፡ አባላት በተናጠል ሊወጡ የማይችሉትን የኢኮኖሚና ማኅበራዊ ችግር በጋራ መፍታት (4/1)፤ የአባላትን ዕውቀት፣ ሀብትና ጉልበት በማቀናጀት የተሻለ ውጤት ማግኘት (4/2)፤ በአባላት መካከል በራስ መተማመንን ማሳልበት (4/3)፤ የምርትና የአገልግሎት ወጪን መቀነስና የተሻለ የገበያ ዋጋ ማግኘት (4/4)፤ የቁጠባ ባህልን ማዳበር (4/6)፤ ለአባላት ብድር መስጠት (4/7)፤ በትምህርትና ሥልጠና እቅድ ማሳልበት (4/10)።
5	መሠረታዊ መርሆዎች፡ በፈቃደኝነት ላይ የተመሠረተ ክፍት አባልነት ያለ እድልዎ፤ በአባላት ዴሞክራሲያዊ ቁጥጥር — እንደ አባል እንደ ድምፅ (5/2)፤ ከትርፍ ላይ በዕጣና በተሳተፎ መሠረት ትርፍ ድርሻ (5/3)፤ ራስን በራስ ማስተዳደር (5/4)፤ ትምህርትና ሥልጠና (5/5)፤ በማኅበራት መካከል ትብብር (5/6)፤ ለማኅበረሰቡ ዘላቂ ልማት መሥራት (5/7)።
6	እሴቶች፡ ራስን በራስ መርዳት፣ የግል ኃላፊነትን መውጣት፣ የዴሞክራሲ ባህልን ማዳበር፣ እኩልነት፣ ፍትሃዊነት፣ ወንድማማችነት፣ የሥነ-ምግባር እሴቶች፣ ታማኝነት፣ ግልጽነት፣ ተጠያቂነት፣ አባታፊነት፣ ማኅበራዊ ኃላፊነት፣ ለሌሎች ማሰብ።

3.2 አመሠራረት፣ ስያሜና ምዝገባ

አንቀጽ	ማጠቃለያ
7(2)	መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር የሚመሠረተው በተወሰነ አካባቢ በሚኖሩ ወይም በሚሠሩ ወይም በተወሰነ ሙያ በተሰማሩ ግለሰቦች ሲሆን፣ ቁጥራቸው ከ50 ያላነሰ አባላት ያስፈልጋሉ።
7(3)	አግባብ ያለው ባለሥልጣን እንደ ሥራው ባሕርይና የኢኮኖሚ አዋጭነት የተለየ ዝቅተኛ የአባላት ቁጥር ሊወሰን ይችላል፤ ሆኖም ከ10 ማነስ የለበትም።
8	ማኅበር ምርት በማምረት፣ አገልግሎት በመስጠት ወይም በሁለቱም ሊሰማራ ይችላል። በ8(2) መሠረት አግባብ ያለው ባለሥልጣን የአካባቢውን ሀብት ለመለየት ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጥናት እድርጎ ሙያዊ ድጋፍ ይሰጣል።
9	ማኅበሩ የራሱ ስም ይኖረዋል፤ በስሙ መጨረሻ "ኃላፊነቱ የተወሰነ የኅብረት ሥራ ማኅበር" የሚል ሐረግ መኖር አለበት። ስሙ ሥራ በሚሠራበት ቦታ ሁሉና በደብዳቤዎችና ሰነዶች ላይ መጻፍ ወይም መታተም አለበት።
10	ምዝገባ በአግባብ ባለው ባለሥልጣን ይከናወናል። ማመልከቻው የመሥራቾች ስብሰባ ቃለ ጉባኤ፣ መተዳደሪያ ደንብ (3 ቅጂ)፣ የአመራርና የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት ስም፣ አድራሻና ፊርማ፣ የአባልነት መስፈርቶችን ማሟላታቸውን የሚያሳይ ዝርዝር፣ ከ3 እስከ 5 ዓመት የሚደርስ የሥራ ዕቅድ፣ በባንክ የተቀመጠ የመነሻ ካፒታል ማስረጃና የሥራ ቦታ መግለጫ ማካተት አለበት። ባለሥልጣኑ በ5 ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ ይወስናል፤ ውድቅ ቢያደርግ ምክንያቱን በጽሑፍ ማስረዳት አለበት፤ ቅሬታ ካለም በ60 ቀናት ውስጥ ለፍርድ ቤት ማቅረብ ይቻላል። እንዲሁም መስፈርቶች ካልተሟሉ ከእንደ 9 ዓመት ላልበለጠ ጊዜ የሚያገለግል ጊዜያዊ የምስክር ወረቀት ሊሰጥ ይችላል (10/8)። የምዝገባ የምስክር ወረቀት ተጨማሪ የንግድ ፈቃድ ሳያስፈልግ ለመሥራት ያስችላል (10/7)።
11	ማኅበሩ ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ ሕጋዊ ሰውነት ያገኛል። ኃላፊነቱ ከጠቅላላ ንብረቱ በላይ አይሆንም።
12	መተዳደሪያ ደንብ የሚይዛቸው ጉዳዮች፡ ስምና አድራሻ፣ ዓላማና ተግባር፣ የሥራ ቦታና አካባቢ፣ የአባልነት መመዘኛዎች፣ የአባላት መብትና ግዴታ፣ የአመራር አካላት ሥልጣንና ኃላፊነት፣ ከአባልነት ስለ መውጣትና ስለ መሰናበት፣ ምርጫ፣ ስብሰባና ድምፅ አሰጣጥ፣ የትርፍ ክፍፍል፣ ሎጂስቲክስ፣ የሠራተኞች ቅጥር። መተዳደሪያ ደንብ በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ ይሻሻላል፤ ማሻሻያው የሚፀናው በአግባብ ባለው ባለሥልጣን ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ ነው። የሴቶችን፣ የወጣቶችንና የአካል ጉዳተኞችን ተሳትፎ የሚያሳድጉ ተግባራት መካተት አለባቸው (12/8)።
19	ማኅበሩ ከተመዘገበ በ6 ወራት ውስጥ ሥራ ካልጀመረ በ3 ወራት ውስጥ እንዲጀምር በጽሑፍ ማስጠንቀቂያ ይሰጠዋል፤ ካልጀመረ ሊፈርስና ምዝገባው ሊሰረዝ ይችላል።

አንቀጽ	ማጠቃለያ
20	የምዝገባ የምስክር ወረቀት በየሦስት ዓመቱ መታደስ አለበት።

3.3 አባላት፣ ካፒታልና ዕጣ

አንቀጽ	ማጠቃለያ
22	መሠረታዊ ማኅበር በዕቅዱና በአዋቅነት ጥናቱ መሠረት ቢያንስ የአንድ ዓመት የሥራ ማስኬጃ ወጪን የሚሸፍን መነሻ ካፒታል መያዝ አለበት። ዩኒየን ቢያንስ 25%፣ ፌዴሬሽን ቢያንስ 30% መነሻ ካፒታል ከአባል ማኅበራት መሰብሰብ አለበት።
24(2)	የመሠረታዊ ማኅበር አባል ለመሆን፦ ዕድሜ 18 ዓመት የሞላው፤ የዕጣ ክፍያና የመመዝገቢያ ክፍያ ለመክፈል የሚችል፤ የማኅበሩን ዓላማና መተዳደሪያ ደንብ የተቀበለና ግዴታዎችን ለመፈጸም ፈቃደኛ የሆነ፤ በሌሎች ደንቦችና መመሪያዎች የተወሰኑ ሁኔታዎችን የሚያሟላ መሆን አለበት።
25	የአባል መብቶች፦ በተሳተፎው መጠን አገልግሎትና ጥቅም ማግኘት፤ በስብሰባ መሳተፍና ድምፅ መስጠት፤ መምረጥና መመረጥ፤ መውጣት፤ መረጃ ማግኘት። ግዴታዎች፦ መተዳደሪያ ደንብና ውሳኔዎችን ማክበር፤ የጋራ ንብረትን መጠበቅ፤ ከማኅበሩ ጋር በውል መሠረት ግብይት ማድረግ።
26	አባል በራሱ ፈቃድ መውጣት ይችላል። ጠቅላላ ጉባኤ በተደጋጋሚ ጥፋት ወይም ግዴታን ባለመውጣት ከአባልነት ሊያሰናብት ይችላል። ተመልሶ አባል ለመሆን ከአንድ የበጀት ዓመት በኋላ፤ በወንጀል ጥፋተኛ ተብሎ ለተሰናበተ ከአምስት የበጀት ዓመት በኋላ ይቻላል።
27	ማኅበሩ ሲመሠረት በጠቅላላ ጉባኤ ከተወሰነው የዕጣ መጠን ቢያንስ አንድ አምስተኛው ይሰበሰባል፤ ቀሪው በአራት ዓመት ውስጥ ይሸጣል። ዕጣ በገንዘብ ወይም በዓይነት ሊከፈል ይችላል። የመሠረታዊ ማኅበር አባል ከተሸጠው ጠቅላላ ዕጣ ከ10% በላይ ሊይዝ አይችልም (27/5)።
28	ማኅበሩ የአባላት መዝገብ ያደራጃል (ስም፣ አድራሻ፣ ሥራ፣ ዕድሜ፣ ጾታ፣ አባል የሆነበት ቀን፣ የያዘው ዕጣ፣ የከፈለው የመመዝገቢያ ክፍያ)።
29	ውሳኔዎች በአብላጫ ድምፅ (50+1) ይተላለፋሉ፤ ልዩ ውሳኔዎች በሁለት ሦስተኛ ድምፅ። አባል ያለው ዕጣ ምንም ቢሆን አንድ ድምፅ ብቻ አለው። የመሠረታዊ ማኅበር አባላት ከ500 በላይ ከሆኑ በተወካዮች ድምፅ መስጠት ይቻላል (29/3)።
30	አባል ዕጣውን ወይም ጥቅሙን ለማስተላለፍ ቢያንስ ለሦስት ዓመት ይዞ መቆየት ያስፈልገዋል፤ ዝውውሩም በሥራ አመራር ኮሚቴ መፈቀድ አለበት። አባል ሲሞት ዕጣው ወይም ጥቅሙ ለወራሹ ይተላለፋል።

3.4 አስተዳደር

አንቀጽ	ማጠቃለያ
31-32	የማኅበሩ የበላይ አካል ጠቅላላ ጉባኤ ነው። መተዳደሪያ ደንብ ያጽድቃል፤ የሥራ አመራርና የቁጥጥር ኮሚቴ አባላትን ይመርጣል ወይም ይሽራል፤ የዕጣ መጠን ይወስናል፤ የዓመቱን ንፁሕ ትርፍ ክፍፍል ይወስናል፤ የኦዲት ሪፖርት ይመለከታል፤ ዓመታዊ የሥራ ዕቅድና በጀት ያጽድቃል።
33	ጠቅላላ ጉባኤ ቢያንስ በዓመት ሁለት ጊዜ ይሰበሰባል። አስቸኳይ ጉባኤ በሥራ አመራር ኮሚቴ አብላጫ ድምፅ ወይም በአባላት አንድ ሦስተኛ ጥያቄ በ15 ቀን ቅድሚያ ማስታወቂያ ሊጠራ ይችላል። ምልአተ ጉባኤ፦ በመደበኛ ጉባኤ ከግማሽ በላይ አባላት፤ በአስቸኳይ ጉባኤ ሁለት ሦስተኛ አባላት።
34	የሥራ አመራር ኮሚቴ የሥራ ዘመን ሦስት ዓመት ነው፤ ከሁለት ተከታታይ የሥራ ዘመን በላይ መመረጥ አይቻልም (ከአንድ የበጀት ዓመት በኋላ ዓገም መመረጥ ይቻላል)፤ ከሁለተኛው ምርጫ ዓመት ጀምሮ በየዓመቱ ቢያንስ አንድ ሦስተኛው በአዲስ ይተካል፤ ሴቶች በሚገኙበት ቢያንስ 30% የኮሚቴ አባላት ሴቶች መሆን አለባቸው (34/7)።

አንቀጽ	ማጠቃለያ
35	ኮሚቴው ቃለ ጉባኤና መዝግብትን ይይዛል፤ ዓመታዊ የሥራ ዕቅድና በጀት ያዘጋጃል፤ ጠቅላላ ጉባኤ ይጠራል፤ ውሳኔዎችን ያስፈጽማል፤ የማኅበሩን እንቅስቃሴ ይመራል፤ በጸደቀ የኦዲት ሪፖርት መሠረት ትርፍ ድርሻ ያከፋፍላል።
36-37	የቁጥጥር ኮሚቴ ቢያንስ ሦስት አባላት ይኖሩታል፤ የሥራ ዘመኑ ሦስት ዓመት ነው። የሥራ አመራር ኮሚቴን፣ የገንዘብና ንብረት አጠቃቀምን፣ እንዲሁም የሕግና የመተዳደሪያ ደንብ መከበርን ይቆጣጠራል።
39	ማኅበሩ ለሥራ አመራር ኮሚቴ ተጠሪ የሆነ ሥራ እስኪያጅና ተቀጣሪ ባለሙያዎች ሊቀጥር ይችላል። ሲቀጠሩ የግል ንብረታቸው በመዝገብ ይመዘገባል።

3.5 የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበራት ተግባራት (አንቀጽ 21(2))

መሠረታዊ ማኅበራት በዋናነት አባላት በተናጠል መወጣት የማይችሉትን ተግባር ያከናውናሉ። ከሕጉ ውስጥ ወደ መስክ ሥራ በጣም የሚቀርበው ይህ ዝርዝር ነው፦

ተራ ቁጥር	ተግባር
(ሀ)	ለአካባቢው ሕብረተሰብ ስለ ኅብረት ሥራ ማኅበር ጽንሰ ሐሳብ ግንዛቤ መፍጠርና ማስፋፋት
(ለ)	በአካባቢ ልማትና ጥበቃ ሥራ ላይ መሳተፍ
(ሐ)	ለአባላት ከመከር በፊትና በኋላ ስለ ምርት ጥራት ሥልጠና መስጠት
(መ)	ለአባላት የመጋዘን አገልግሎት መስጠት
(ሠ)	የአባላትን ችግር የሚፈቱ ፕሮጀክቶችን መንደፍ
(ረ)	የአባላትን ምርት መሰብሰብ፣ እሴት መጨመርና ለዩኒየን ወይም ለፌዴሬሽን ማስረከብ፣ ወይም የተሻለ የገበያ መድረክ በመፈለግ መሸጥ
(ሰ)	በመተዳደሪያ ደንባቸው የተዘረዘሩ ሌሎች ተግባራትን ማከናወን
21(6)	ከአባላት የተሰበሰበውን ምርት በዚያው የምርት ዘመን በወቅቱ የገበያ ዋጋ የመሸጥ ኃላፊነት
21(7)	አካባቢንና የሰውን ደኅንነት እንዳይጎዳ አካባቢን የመጠበቅ፣ የማልማትና የመንከባከብ ኃላፊነት

3.6 ለአባላት ላልሆኑ አገልግሎት መስጠት (አንቀጽ 23)

ለአባል ላልሆኑ የሚሰጥ አገልግሎት በውል ላይ የተመሠረተ ሆኖ ለሚከተሉት ዓላማዎች ይሆናል፦ መንግሥት ምርታማነትን ለማሳደግ የሚያቀርባቸውን ግብዓቶች ማሰራጨት፤ የፍላጎትና አቅርቦት ሚዛን ለመጠበቅ በመንግሥት የሚቀርቡ የፍጆታ ዕቃዎችን ማሰራጨት፤ ልማት አጋሮች የሚያቀርቡትን ተዘዋዋሪ ፈንድና ማኅበራዊ አገልግሎቶች ማሰራጨት፤ እንዲሁም በእርሻ ሥራ ለተሰማሩ አርሶ አደሮች የግብርና ግብዓት ማቅረብና ምርታቸውን መሰብሰብ። ዝርዝሩ በማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል።

3.7 ስለ ምርት፣ ጥራት፣ የመድን ዋስትናና ድጋፍ የሚደነግጉ ድንጋጌዎች

አንቀጽ	ማጠቃለያ
16	በአባላት ሙያ ላይ ተመሥርተው የሚደራጁ ማኅበራት የሙያ ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማቅረብ አለባቸው፤ እሴት ጨምረው ለሚያመሩት ምርት ወይም ለሚሰጡት አገልግሎትም የጥራት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማቅረብ አለባቸው። ይህ በሙያ ለተደራጁ ማኅበራት ብቻ ይሠራል።

አንቀጽ	ማጠቃለያ
21(3)	የኒዮች በዋናነት ለአባል መሠረታዊ ማህበራት ሥልጠና፣ የማማከር አገልግሎት፣ የገበያ መረጃ አገልግሎት፣ የገበያ ትስስር፣ የመጋዘን አገልግሎት፣ የምርት ማሳደጊያዎችንና የፍጆታ ዕቃዎችን በጅምላ ማቅረብ ያከናውናሉ፤ የአባላትን ምርት እሴት ይጨምራሉ።
21(4)	ፌዴሬሽኖች ለአባል የኒዮች የኦዲት አገልግሎት ያመቻቻሉ፤ የኒዮችን በመወከል መንግሥትንና ባለድርሻ አካላትን ያግባባሉ፤ በሀገር አቀፍና በዓለም አቀፍ የጅምላ ግብይት ይሳተፋሉ፤ እሴት የሚጨምሩ ኢንዱስትሪዎችን ያቋቁማሉ ወይም አባላት እንዲያቋቁሙ አቅም ይፈጥራሉ፤ ጥናትና ምርምር ያካሂዳሉ።
21(5)	በየኒዮ ወይም በፌዴሬሽን ደረጃ የተቋቋሙ ማህበራት በአባላት ምርት ወይም አገልግሎት ላይ እሴት ሳይጨምሩ አባላቱ የሚያከናውኑትን ተግባር በተመሳሳይ ሊሠሩ አይችሉም።
21(8)	አነስተኛ የመድን ዋስትና፡ ማህበሩ ለራሱ ወይም ለአባላት ንብረት የመድን ዋስትና ስምምነት ሊገባ ይችላል፤ በአባሉ ጥያቄና ፍላጎት መሠረት ለሰብል፣ ለአንስሳት ወይም ለሌሎች ምርቶች ላይ ሊደርስ የሚችል አደጋ አነስተኛ የመድን ዋስትና ሊሰጥ ወይም የመድን ድርጅት ወኪል በመሆን ስምምነት ሊፈጽም ይችላል፤ እንዲሁም የብድር የሕይወት መድን ዋስትና ሊሰጥ ይችላል። ዝርዝሩ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ይወሰናል (21(10))።
23(1)(መ)	ለአባል ላልሆኑ ከሚሰጡ አገልግሎቶች መካከል በእርሻ ሥራ ለተሰማሩ እርሶ አደሮች የግብርና ግብዓት ማቅረብና ምርታቸውን መሰብሰብ ይገኝበታል።
70(6)–(7)	አግባብ ያለው ባለሥልጣን የማህበራትንና የባለሙያዎችን አቅም ይገነባል፤ ለማህበራት የምርት ግብይት ሙያዊ ድጋፍ ይሰጣል።

4. ገንዘብ፣ ድጋፍና ቁጥጥር

ርዕስ	አንቀጽ	ማጠቃለያ
ንፁሕ ትርፍ	45	ከንፁሕ ትርፍ 30% ለመጠባበቂያ ሒሳብ ይቀነሳል፤ ይህም ከማህበሩ ካፒታል 30% እስኪደርስ ይቀጥላል። ቀሪው 70% አከፋፈል በጠቅላላ ጉባኤ ይወሰናል፤ ከዚህም ለትምህርት፣ ሥልጠና፣ ማበረታቻ፣ ኦዲት ወይም ማህበራዊ አገልግሎት ሊመደብ ይችላል።
የማይከፋፈል ንብረት	44	የማህበሩ ንብረትና ገንዘብ ለአባላት ወይም ለሌላ ወገን አይከፋፈልም (በአንቀጽ 45 እና 59 ከተደነገገው በስተቀር)።
የኅብረት ሥራ ማህበራት ፈንድ	46	ማህበራት ለኦዲት፣ ሕግ አገልግሎት፣ አቅም ግንባታ፣ ጥናትና ምርምር፣ ፕሮሞሽንና ኮሙኒኬሽን ወጪዎች ፈንድ ማቋቋም ይችላሉ፤ ዝርዝሩ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ይወሰናል።
መበደርና ማበደር	47–49	የመበደር ገደብ በመተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል። ብድር የሚሰጠው ለአባላት ወይም በዚህ አዋጅ ለተቋቋመ ሌላ ማህበር ብቻ ነው፤ የወለድ መጠን በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ በመተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል፤ ዓመታዊ የብድር መጠን በጠቅላላ ጉባኤ ይወሰናል።
የመንግሥት ድጋፍ	43	የተመዘገበ ማህበር ከገቢ ግብር ነፃ ነው (አባላት ግን ከትርፍ ድርሻቸው ግብር ይከፍላሉ)፤ ክክልል በምደባ መሬት ያገኛል፤ ከብሔራዊ የኅብረት ሥራ ሥልጠና ተቋም ፕሮሞሽንና አቅም ግንባታ ሥልጠና ያገኛል፤ ሌሎች ድጋፎችም ይሰጡታል። መሠረታዊ ማህበር ከንብረቱ ጋር በተያያዘ ለፍርድ ቤት ከርክር ከሚከፈል የዳኝነት ክፍያ ነፃ ነው (43/2)።
የዕዳ ክፍያ ቅድሚያ	40	ማህበሩ ከአባል ወይም ከተቀጣሪ የሚፈልገው ዕዳ ከመንግሥት ዕዳ በስተቀር ከሌሎች ዕዳዎች ቅድሚያ ይሰጠዋል።
ኦዲት	50–51	አግባብ ያለው ባለሥልጣን በየበጀት ዓመቱ ቢያንስ አንድ ጊዜ ኦዲት ያደርጋል ወይም ያሳደርጋል። ሪፖርቱ በ30 ቀናት ውስጥ ለጠቅላላ ጉባኤ ይቀርባል፤ ቅሬታ ከጉባኤው ውሳኔ በ30 ቀናት ውስጥ መቅረብ አለበት።

ርዕስ	አንቀጽ	ማጠቃለያ
ኢንቨርፕሽን	52-53	ባለሥልጣኑ የማኅበሩን አሠራር፣ መዘግብትና የገንዘብ ሁኔታ ሊመረምር ይችላል፤ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላትና አባላት ወይም የአባላት አንድ ሦስተኛ ሲጠይቁ ግዴታ ነው። ውጤቱ በቀላሉ ተደራሽ በሆነ መንገድ ይቀመጣል።
ጉዳት	54	ኦዲት ሲደረግ ያልተፈቀደ ክፍያ፣ በቸልተኝነት ወይም ሆነ ተብሎ የደረሰ ጉዳት ወይም ንብረት ማባከን ከተገኘ ኃላፊው ይደመጣል፤ ከወለድ ጋር እንዲመልስ ይጠየቃል፤ ካልመለሰ ፍትሕ ብሔር ክስ ይቀርባል።

5. ከፍተኛ መዋቅሮች፣ ክርክርና መፍረስ

ርዕስ	አንቀጽ	ማጠቃለያ
ዩኒየን	14	ተመሳሳይ ዓላማ ባላቸው ሁለት ወይም ከዚያ በላይ መሠረታዊ ማኅበራት ይመሠረታል። በፌዴራል ደረጃ ለሚመሠረት ዩኒየን ቢያንስ ከሁለት ክልሎች የተውጣጡ መሠረታዊ ማኅበራት ያስፈልጋሉ።
ፌዴሬሽን	15	ተመሳሳይ ዓላማ ባላቸው ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ዩኒየኖች ይመሠረታል። በፌዴራል ደረጃ ቢያንስ ከሁለት ክልሎች የተውጣጡ ዩኒየኖች ያስፈልጋሉ።
ሊግ	17	በኢትዮጵያ ውስጥ ያሉ ሁሉንም ማኅበራት የሚወክል አንድ ብሔራዊ ሊግ ሊመሠረት ይችላል።
ውሕደትና መከፋፈል	13	በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ፤ የአባላትና የአባሪዎች ስምምነት እና በባለሥልጣኑ ምዝገባ ያስፈልጋል።
ክርክር	61-67	መጀመሪያ ዕርቅ (እያንዳንዱ ወገን አንድ አስታራቂ ይመርጣል)፤ ከዚያ በሦስት ሽማግሌዎች (ከእያንዳንዱ ወገን አንድ፣ ሰብሳቢ በጋራ) የሚታይ የሽምግልና ዳኝነት፣ በመጨረሻ ለመደበኛ ፍርድ ቤት ይገባኝ። ወገኖች በዕርቅ ወይም በሽምግልና ካልተስማሙ ለመደበኛ ፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላሉ።
መፍረስ	55-60	በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ፣ የአባላት ቁጥር ከተወሰነው ዝቅ ሲል፣ በፍርድ ቤት ውሳኔ፣ ወይም በኦዲት የመክበር ሁኔታ ሲረጋገጥ፣ ሒሳብ አጣሪ ይሾማል፤ አባሪዎች ከአባላት በፊት ይከፈላሉ፤ ከዚያ ምዝገባው ይሰረዛል።
የሽማግር ድንጋጌ	75	በቀድሞው አዋጅ የተቋቋሙ ማኅበራት በዚህ አዋጅ እንደ ተቋቋሙ ይቆጠራሉ፤ ያልተመዘገቡት በሁለት ዓመት ውስጥ መመዝገብ አለባቸው፤ አለበለዚያ መብታቸውንና ሕልውናቸውን ሊያጡ ይችላሉ።

6. ይህ ለወተት ማኅበር እንዴት ይሠራል

ትርጓሜ እንጂ ከሕጉ የተወሰደ ጥቅስ አይደለም። ከዚህ በታች ያሉት ነጥቦች ከላይ ባሉት አንቀጾች ላይ የተመሠረቱ ተግባራዊ ንባቦች ናቸው፤ በማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብና አግባብ ባለው ባለሥልጣን (የፌዴራል ኅብረት ሥራ ኢጀንሲ ወይም የክልል አቻው) መመሪያ መረጋገጥ አለባቸው።

ፍላጎት	አዋጁ የሚያመለክተው
የወተት ተግባራትን መወሰን፣ ወተት መሰብሰብ፣ ማቀዝቀዝ፣ ማቀነባበር፣ ማሰራጨት	በሕጉ አልተዘረዘሩም። በመተዳደሪያ ደንብ እንደ ዓላማና ተግባር (አንቀጽ 12(1)(ለ)) ይካተቱ፤ ማኅበር በምርት፣ በአገልግሎት ወይም በሁለቱም ሊሰማራ ይችላል (አንቀጽ 8(1))።

ፍላጎት	አዋጁ የሚያመለክተው
የአባላትን ወተት ሰብስቦ በተሻለ ዋጋ መሸጥ	አንቀጽ 21(2)(ረ) ምርት መሰብሰብ፣ እሴት መጨመርና በተሻለ የገበያ መድረክ መሸጥ፤ አንቀጽ 21(6) በዚያው የምርት ዘመን በወቅቱ የገበያ ዋጋ መሸጥ፤ አንቀጽ 25(2)(መ) አባላት ከማግበሩ ጋር በውል ወይም በመተዳደሪያ ደንብ መሠረት ግብይት ማድረግ።
ጥራትና እሴት መጨመር (እርሃ፣ ቅቤ፣ አይብ)	አንቀጽ 21(2)(ሐ) የጥራት ሥልጠና፤ አንቀጽ 21(3) ዩኒቨርሲቲ የአባላትን ምርት እሴት ይጨምራሉ፤ አንቀጽ 16(3) በሙያ ለተደራጁ ማሳበራት የጥራት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት። አንቀጽ 21(2)(ሐ) "ከመክር በፊትና በኋላ" የሚል ሰብልን የሚመለከት አገላለጽ እንደሚጠቀም ልብ ይሏል።
ቀዝቃዛ ማከማቻና ማቀዝቀዝ	አንቀጽ 21(2)(መ) እና 21(3)(ሠ) "የመጋዘን አገልግሎት" ይላሉ። ሕጉ ማቀዝቀዝን ወይም የቀዝቃዛ ሰንሰለት መገልገያዎችን አይጠቅስም፤ ስለዚህ በመተዳደሪያ ደንብና በባለሥልጣኑ መመሪያ እንዴት እንደሚሸፈኑ መገለጽ አለበት።
በከብቶችና በምርት ላይ የሚደርስ አደጋ	አንቀጽ 21(8)(ለ) በአባሉ ጥያቄና ፍላጎት ለእንስሳትና ለሌሎች ምርቶች አነስተኛ የመድን ዋስትና።
የእንስሳት መኖር፣ የዝርያ ማሻሻያና የእንስሳት ሕክምና	በሕጉ አልተዘረዘሩም። በመተዳደሪያ ደንብ እንደ አገልግሎት ይካተቱ (አንቀጽ 12(1)(ለ)፣ 21(2)(ሰ))፤ በዩኒቨርሲቲ ደረጃ የግብዓት አቅርቦት በአንቀጽ 21(3)(ረ) ተጠቅሷል።
የማቀዝቀዣና የማቀነባበሪያ መሣሪያዎችን ፋይናንስ ማድረግ	ዕጣ (አንቀጽ 27)፣ መጠባበቂያ ሒሳብ (45)፣ የኅብረት ሥራ ማሳበራት ፈንድ (46)፣ በመተዳደሪያ ደንብ ገደብ ውስጥ ብድር (47-48)፤ ከክልል መሬት ማግኘትን ጨምሮ የመንግሥት ድጋፍ (43)።
ለትልቅ ማቀነባበርና ለከተማ ገበያ ዩኒቨርሲቲ መቀላቀል	አንቀጽ 14 (ዩኒቨርሲቲ)፤ አንቀጽ 21(3) የገበያ መረጃ፣ የገበያ ትስስርና የጅምላ አቅርቦት፤ አንቀጽ 21(5) ዩኒቨርሲቲ የአባላትን ተግባር ከመድገም ይልቅ እሴት መጨመር አለባቸው፤ አንቀጽ 70(7) ከባለሥልጣኑ የግብይት ድጋፍ።

ይህ አጭር መግለጫ ለአጠቃላይ መረጃ የተዘጋጀ ግልጽ ማጠቃለያ ነው። የሕግ ምክር አይደለም፤ እፈሰሳዊው የፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ቅጂ የበላይ ነው።